eMORJE.com
ISSN 2630-1652 leto 9/št. 98

NOVICE

Projekt TEAMFORADRIS

9. marec, 2026 emorje.com 0 Komentarjev

Projekt **TEAMFORADRIS – Transnational mussEls preservAtion systeMs FOR the ADRIatic Sea**, ki poteka v okviru programa Interreg IPA ADRION 2021–2027, je namenjen izboljšanju upravljanja ribištva in akvakulture v jadransko-jonski regiji. Eden glavnih ciljev projekta je **razumeti vzroke za množične pogine klapavic v gojitvenih nasadih** ter poiskati rešitve, ki bi izboljšale odpornost gojenja in pomagale bolje razumeti vpliv okoljskih sprememb na njihovo preživetje. V zadnjih letih so množični pogini klapavic opaženi po Sredozemlju, tudi v Jadranskem in slovenskem morju, kar je ponekod povzročilo velik upad proizvodnje do 100 %. V šolj čišču Zavoda YouSea v Piranskem zalivu je bila v letih 2023 in 2024 zabeležena **visoka smrtnost klapavic**. V Boki Kotorski (Črna gora) je množični pogin leta 2020 povzročil 80–90-odstotni upad proizvodnje, v Varanu Cagnanu (Italija), kjer so največja šolj čišča v Evropi, je množični pogin leta 2024 povzročil 100-odstotni izpad proizvodnje, o podobnih izzivih pa poročajo tudi partnerske organizacije iz drugih krajev Italije in Grčije.

Več možnih vzrokov poginov

Partnerji projekta so v okviru projekta pripravili **pregled obstoječih znanstvenih raziskav o vzrokih smrtnosti klapavic v Sredozemlju**, ki služi kot podlaga za nadaljnje aktivnosti na terenu. Ugotovitve kažejo, da pogine povzroča **kombinacija dejavnikov**, med njimi **podnebne spremembe, plenjenje, vnos tujerodnih vrst, obrast in tekmovanje za hrano in prostor ter onesnaževanje**. Med pomembnimi vplivi so predvsem segrevanje morja, temperaturni ekstremi, spremembe slanosti in količine kisika v vodi ter zakisovanje morja. Takšne spremembe za klapavice predstavljajo stres in jih naredijo bolj občutljive na druge obremenitve.

Redno spremljanje stanja klapavic v Sloveniji

Zavod YouSea v sodelovanju z Veterinarsko fakulteto Univerze v Ljubljani in Morsko biološko postajo Piran Nacionalnega inštituta za biologijo od maja 2025 izvajajo **mesečno spremljanje stanja klapavic**. Enoletno spremljanje bo omogočilo boljši **vpogled v zdravstveno stanje klapavic skozi letne čase**, kar je pomembno za gojitelje in za razumevanje stanja morskega okolja. Raziskovalci spremljajo tudi druge dejavnike, ki bi lahko vplivali na pogine. Med njimi je **povečana obrast s plaščarjem rodu *Clavellina***, ki lahko s klapavicami tekmuje za hrano in kisik, ter sezonski porast predatorskih ploskih črvov, ki plenijo klapavice in predstavljajo pomemben dejavnik smrtnosti v Jadranu in Sredozemlju.

Pilotni poskus gojenja na morskem dnu

Slovenija je v projektu vključena kot pilotna lokacija, kjer bo na morsko dno postavljena **inovativna struktura za poskus gojenja klapavic v globlji vodi**. Namen poskusa je preveriti, ali lahko tak pristop zmanjša vpliv visokih poletnih temperatur, ki v plitvejših in površinskih delih morja močno vplivajo na preživetje klapavic. Hkrati se pričakuje manjša obrast organizmov, kar bi lahko dodatno izboljšalo preživetje školjk. Z aktivnostmi projekta TEAMFORADRIS partnerji prispevajo k boljšemu razumevanju izzivov gojenja klapavic v slovenskem, jadranskem in jonskem morju ter k razvoju rešitev, ki bi bile uporabne tudi širše v Sredozemlju. Dejavnosti projekta **TEAMFORADRIS** so sofinancirane s strani **Evropske unije** v okviru programa **Interreg IPA ADRION** iz Interreg sklada (Evropski regionalni razvojni sklad in IPA III).

Zapisala: dr. Irena Fonda

Foto: Borut Furlan & arhiv zavod YouSea

